

SLOVO O ZMRTVÝCHVSTÁNÍ



Papež Pius I. (ve funkci 140/142 – 155).

Slovo o zmrtychvstání bylo sepsáno koncem 2. století. (Pravděpodobně mezi lety 170 a 200.) Je součástí prvního kodexu objeveného v egyptském Nag Hammádi.

List neznámého pisatele je určen Rheginovi. Autor mu z pozice učitele vysvětluje gnostický pohled na vzkříšení a důvěrně mu předává své osobní svědectví, své vlastní prožití a uskutečnění tohoto mystéria. Pro gnostika je zmrtychvstání přechodem z pozemského světa do světa duchovního. Dochází k němu ještě před fyzickou smrtí.

Celkové pojetí je velmi blízké teologii Valentina, který byl mezi roky 135 a 170 nesmírně populární. V té době působilo uvnitř katolické církve mnoho gnostiků, kteří mezi věřícími úspěšně šířili své myšlenky, takže se nemůžeme divit tomu, že Valentin byl kolem roku 140 jedním z vážných kandidátů na římského biskupa. Zvolení mu uniklo jen o vlásek. Místo na něj usedl na papežský stolec Pius I.

CELÝ TEXT EPIŠTOLY

I.

Jsou tací, můj Synu Rhegine, kteří touží po mnohých vědomostech. Rozvažují sporné otázky, které nemají řešení, a i když řešení nalézají, jejich záměrem je uvažovat o své vlastní velikosti. Já si však nemyslím, že by stáli před podstatou Slova Pravdy. Hledají spíše své spočinutí, to, co my jsme obdrželi skrze našeho Spasitele, našeho Pána, Krista. Dostali jsme je, když jsme poznali Pravdu a našli v ní spočinutí.

Protože se nás však laskavě ptáš, co je třeba patřičně soudit o zmrtychvstání, píši ti, že zmrtychvstání je něčím nutným. Mnozí však v toto nevěří.

Jsou pak též tací, kteří mnohé vědomosti nacházejí. Necht' se proto mezi námi zrodí řeč na téma, jakým způsobem jich užíval Pán, když byl v těle, a když se zjevil jako Syn Boží.

Putoval tím místem, kde přebýváš ty, a učíš o zákonu přírody; já to však nazývám smrtí.

Ale Syn Boží byl, Rhegine, Synem lidským a spojoval toto obojí tak, že obsahoval lidství i božství. Z jedné strany tak překonal smrt tím, že byl Synem Božím, z druhé strany pak tím, že skrze Syna lidského nadešla úplná Obnova. Neboť on preexistoval jako nejvyšší semeno Pravdy dříve, než povstala soustava světa. V ní se zjevily početné mocnosti a božstva.

Já vím, že hlásám řešení věcí nepřístupných, ale ve Slově Pravdy není nepřístupnosti. Když je však řešení známo, tak ať nic jiného nezůstane ukryto, ale necht' je vše, co se týká bytí, zcela zjevné. Na jedné straně je odhození toho, co je nejhorší; na druhé straně pak zjevení toho, co je hodnotné.

To jest výhonek Pravdy a Ducha. Milost je z Pravdy.

Spasitel pohltil smrt. Na to nezapomínej. Opustil totiž svět, který pomíjí. Proměnil se v nezničitelnou věčnost a vznesl se. Vstřebal to, co je viditelné, tím, co viditelné není, a daroval nám tak cestu k naší nesmrtelnosti.

Tak, jak řekl apoštol, s ním jsme trpěli, s ním jsme vstali z mrtvých a s ním jsme vstoupili do nebe. Jakmile jsme se pak my objevili ve světě, nosíme jej, jsme jeho paprsky, a on nás proniká až do našeho spočinutí, kterým je naše smrt v tomto životě.

Skrze něj jsme přitahováni k nebi, jako paprsky skrze Slunce, když před námi nestojí nic jako překážka. Toto je duchovní zmrtvýchvstání, které do sebe pojalo duševní stejně jako tělesné.

Jestliže pak někdo nevěří, není možné ho přemlouvat, neboť toto je oblast víry, můj synu! A není vhodné někoho přesvědčovat, že mrtví vstanou.

Bývá i věřící mezi filozofy na zemi, on však vstane z mrtvých a filozof, který žije na zemi, nikdy neuvěří, že se obrátil sám. Skrze naši víru jsme totiž poznali Syna člověka a uvěřili jsme, že vstal z mrtvých, a že je tím, o kterém říkáme, že se stal vítězem nad smrtí.

Jak veliký je ten, v něhož se věří! Nesmrtelnými jsou ti, kteří věří. Nezahyne myšlenka o spasených, nezahyne mysl těch, kteří Ho poznali. Hle, proto jsme byli vybráni ke spáse a vykoupení.

Byli jsme vyvoleni od počátku, abychom neupadli v pomatenost nevědoucích, ale abychom dosáhli moudrosti těch, kteří poznali Pravdu. Hle, Pravda, nad níž se bdí. Tu nelze zavrhnout a ani se to nestalo.

II.

Silná je soustava Úplnosti; ale nicotné je to, co se odtrhlo a stalo se světem. Úplnost je pak tím, co ho obklopuje. Úplnost nevznikla, existovala. Proto nepochybuj o zmrtvýchvstání, Rhegine, můj synu!

Jelikož si v těle neexistoval, přioblékl jsi tělo, když jsi přišel na tento svět. Proč bys tedy nepřioblékl tělo, když vstupuješ do věčnosti?

To, co je lepší než tělo, je pro ně příčinou života. Cožpak to, co existuje díky tobě, nenáleží k tobě? Cožpak to, co je tvoje, neexistuje s tebou? Cítíš v něčem nedostatek, když jsi na zemi? To se vlastně snažíš dozvědět.

Povlakem těla je stáří a stářím jsi odsouzen k smrti. Jakmile odejdeš, nezanecháš zde to, co je nejlepší a tak ani nic neztratíš. Nejhoršímu však připadne málo, ale i to je pro něj štěstím.

Z těchto míst nás tedy nezachraňuje nic než Úplnost, kterou jsme my sami. A ta je naší spásou. Dostali jsme spásu od konce do konce. Tak uvažujme, tak přijímejme!

Jsou však tací, kteří se tváří v tvář pátrání po tom, co hledají, touží dozvědět, zda když spasený odvrhne své tělo formy, bude osvobozen okamžitě.

O tom nechť nikdo nepochybuje! Takovým způsobem však nebudou osvobozeny živé a nesmrtelné údy, neboť z mrtvých vstanou živé údy, které jsou v nich. Čím je tedy zmrtvýchvstání? Je to v každém okamžiku se dějící zjevování těch, kteří vstanou z mrtvých.

Pokud si pamatuješ, čteme v evangeliu, že se zjevil Eliáš a s ním Mojžíš. Nemysli si o zmrtvýchvstání, že je přeludem. To není přelud, ale Pravda. Navíc je třeba říci, že větším přeludem je svět, než zmrtvýchvstání, které se stalo v našem Pánu a Spasiteli, Ježíši Kristu.

Proč tě však nyní poučuji? "Živí budou umírat." V jakém přeludu žijí!

Bohatí zchudnou a králové budou zapomenuti; všechno se mění. Přeludem je svět, ale abych nepomlouval věci nad míru, zmrtvýchvstání nemá povahu tohoto druhu. Je Pravdou a tím, co je jisté. Je zjevením toho, co existuje současně se změnou věcí a proměnou v nové. Nezničitelnost totiž sestupuje na zničitelnost, Světlo obklopuje mrak a pohlcuje jej; Plnost vyplňuje nedostatek. To jsou symboly a zobrazení zmrtvýchvstání.

III.

Hle, co ukazuje dobro. Proto nemysli jen částečně, Rhegine, ani se kvůli Jednotě neřid' podle tohoto těla, ale uvolni se od částečností a pout - a už jsi obdržel zmrtvýchvstání!

Pokud totiž ten, kdo zemře, sám ví, že zemře, pak i kdyby v tomto životě strávil mnoho let, stejně ho tam povedou.

Z jakého důvodu nevidíš sám sebe jako spěchajícího ke zmrtvýchvstání, které jde stále s tebou? Pokud máš zmrtvýchvstání, ale chováš se, jako kdybys musel zemřít (avšak tamten ví, že umírá), proč beru lehkovážně tvůj nedostatek cviku?

Nechť se každý cvičí mnoha způsoby, aby jej to uvolnilo z tohoto živlu a aby nesešel na scestí, ale aby ještě jednou pochopil sama sebe tak, jakým byl na počátku. O tom, co jsem se dozvěděl díky štědrosti svého Pána, Ježíše Krista, poučuji tebe a tvé bratry, své syny. Nevypustil jsem nic z toho, co je potřebné, abyste se posílili.

Pokud je však něco napsáno příliš hluboce a pokud se toho domáháte, vyjasním vám to ve výkladu knihy. Teď však ať nezávidí, kdo je s tebou. Může to využít ke zdaru. Mnozí se skloní nad tím, co jsem napsal. Poučuji je o pokoji a milosti.

Pozdravuji tebe i ty, kteří vás milují bratrskou láskou.

(Překlad: Zdeněk Kratochvíl, Evangelium pravdy)

ZDROJE

Kratochvíl Z., Evangelium pravdy, Herrmann & synové, Praha 1994

M. L. Peel., The Gnostic Society Library, Treatise on Resurrection
<http://www.gnosis.org/naghamm/res.html>

Early Christian Writings, Treatise on the Resurrection
<http://www.earlychristianwritings.com/treatiseres.html>

Theology Website, The Treatise on the Resurrection
<http://www.theologywebsite.com/etext/naghammadi/resurrection.shtml>